

Is it a Small World after All?

Source Sheet by David Rosenberg

Small World or Large?

בראשית א':ו-ה' (ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רַקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם: (ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הַרַקִּיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לַרַקִּיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרַקִּיעַ וַיְהִי־כֵן: (ח) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַרַקִּיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי: (ט)

Genesis 1:6-8 (6) God said, “Let there be an **expanse** in the midst of the water, that it may separate water from water.” (7) God made the expanse, and it separated the water which was below the expanse from the water which was above the expanse. And it was so. (8) God called the expanse Sky. And there was evening and there was morning, a second day.

שמות ל"ט:ג' (ג) וַיִּרְקְעוּ אֶת־פְּתֵי הַזָּהָב וְקִצְצוּ פְתִילִם לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאֲרָגָמֹן וּבְתוֹךְ תוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ הַשָּׁשׁ מַעֲשֵׂה הַשָּׁב:

Exodus 39:3 (3) They **hammered** out sheets of gold and cut threads to be worked into designs among the blue, the purple, and the crimson yarns, and the fine linen.

איוב ל"ז:י"ח (יח) תִּרְקִיעַ עֲמוֹ לְשָׁחֲקִים תִּזְקֵא יַיִם כִּרְאֵי מוֹצָק: **Job 37:18** (18) Can you help him **stretch out** the heavens, **Firm as a mirror of cast metal**?

ישעיהו מ':כ"ב (כב) הַיֹּשֵׁב עַל־תּוֹג הָאָרֶץ וַיִּשְׁבֶּיהָ כַּחֲגָבִים הַנוֹטָה כַּדֹּק שָׁמַיִם וַיִּמְתְּחֵם כְּאֹהֶל לְשָׁבֶת: **Isaiah 40:22** (22) It is He who is enthroned above the **vault** of the earth, So that its inhabitants seem as grasshoppers; Who **spread** out the skies like gauze, Stretched them out like a tent to dwell in.

תהילים י"ח:ט"ז (טז) וַיִּרְאוּ אֶפְיָקִי מַיִם וַיִּגְלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעַרְתְּךָ ה' מִנֹּשְׁמַת רֵיחַ אִפְךָ: **Psalms 18:16** (16) The ocean bed was exposed; the **foundations** of the world were laid bare by Your mighty roaring, O LORD, at the blast of the breath of Your nostrils.

איוב כ"ו:י"א (יא) עֲמוּדֵי שָׁמַיִם יְרוֹפְפוּ וַיִּתְמָהּ וַיִּמְצָרְתוּ: **Job 26:11** (11) The **pillars** of heaven tremble, Astounded at His blast.

תהילים קמ"ח:ד' (ד) הַלְלוּהוּ שָׁמַי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר | מֵעַל הַשָּׁמַיִם:
(4) Praise Him, highest heavens, and you waters that are above

Psalms 148:4
the heavens.

משנה תורה, הלכות יסודי התורה ג':א'-ב'

(א) הַגְּלָגְלִים הֵם הַנִּקְרָאִים שָׁמַיִם וְרַקִּיעַ וְזָבוּל וְעֲרֵבוֹת. וְהֵם תְּשֻׁעָה גְּלָגְלִים. גְּלָגְלֵי הַקְּרוֹב מִמְּנוּ הוּא גְּלָגְלֵי הַיָּרֵחַ... וְזֶה שֶׁתְּרָאָה כָּל הַכּוֹכָבִים כְּאִלוֹ הֵם כְּלָם בְּגִלְגָּל אֶחָד וְאֵף עַל פִּי שְׂיִישׁ בָּהֶן זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה. מִפְּנֵי שֶׁהַגְּלָגְלִים טְהוֹרִים וְזָכִים כִּי כֹכֵבִית וְכִסְפִּיר לְפִיכֶךְ נִרְאִים הַכּוֹכָבִים שֶׁבְּגִלְגָּל הַשָּׁמַיִם מִתַּחַת גְּלָגְלֵי הָרֵאשׁוֹן:

(ב) כָּל גְּלָגְלֵי וְגִלְגָּל מִשְׁמוֹנָה הַגְּלָגְלִים שֶׁבָּהֶן הַכּוֹכָבִים נִחְלָק לְגִלְגָּלִים הַרְבֵּה זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה כְּמוֹ גְּלָדֵי בְּצֵלִים... וְכֵן אֵין בֵּינֵיהֶם מְקוֹם פְּנוּי:

Mishneh Torah, Foundations of the Torah 3:1-2

(1) As to the Orbs, these are called **Shamayim Heaven**, **Rakiah the Expansion**, **Zebul the Habitation**, and **Araboth the Darkness (of the Ether)**. Now these consist of nine Orbs; the orb that is nearest to us is the orb of the Moon... The reason why, you see all the stars as if they were all of them in the same orb, though some among them are one above the other is, because the orbs are pure and transparent, like crystal and sapphire; therefore, the stars which are in the eighth orb are seen beneath the first orb.

(2) Every one of the eight orbs, in which are the planets, contains many more orbs, one above the other, **like the skins of onions**.... Moreover none of them have any empty space between them.

משנה תורה, הלכות יסודי התורה ג':ה'-ו' (ה) ... וְזוֹ הִיא חֻכְמַת חֻשְׁבוֹן תְּקוּפוֹת וּמְזוּלוֹת. וְסִפְרִים רַבִּים חִבְּרוּ בָּהֶן חֻכְמֵי יוֹן:

Mishneh Torah, Foundations of the Torah 3:5-6 (5) ... This is the science of the calculation of the revolutions and of the planets (Astronomy). Many books were composed about these matters by **the sages of Greece**.

משנה תורה, הלכות יסודי התורה ג':ח' (ח) ... וְהָאָרֶץ גְּדוּלָּה מִן הַיָּרֵחַ כְּמוֹ אַרְבָּעִים פְּעָמִים. וְהַשֶּׁמֶשׁ גְּדוּלָּה מִן הָאָרֶץ כְּמוֹ מֵאָה וְשִׁבְעִים פְּעָמִים. ...

Mishneh Torah, Foundations of the Torah 3:8 (8) ... **the earth is greater than the moon by about forty times, and the sun is again greater than the earth by about a hundred and seventy times...**

Young World or Old?

סדר עולם רבה א':ב' (ב) מאדם עד המבול אלף ותרנ"ו שנים, וזה פרטן, אדם ק"ל, שת ק"ה, אנוש צ', קינן ע', מהללאל ס"ה, ירד קס"ב, חנוך ס"ה, מתושלח קפ"ז, למך קפ"ב, ונח בן שש מאות שנה

וגו' (בראשית ז ו). חנוך קבר את אדם, וחייה אחריו נ"ז שנה, מתושלח מיצה ימיו עד המבול, מן המבול עד הפלגה ש"מ שנה, נמצא נח חיה אחר הפלגה עשר שנים, אבינו אברהם היה בפלגה בן מ"ח שנה....

Seder Olam Rabbah 1:2 (2) From Adam to the Flood was 1656 years, and this is their enumeration: Adam 130, Seth 105, Enosh 90, Kenan 70, Mahalalel 65, Jared 162, Enoch 65, Methuselah 187, Lamech 182, and Noah was six hundred years old, etc." (Genesis 7, 6). Enoch buried Adam, and lived after him 57 years. Methuselah exhausted his days just before the Flood. From the Flood to the division [of languages] was 340 years. Noah lived ten years after the division [of languages]. Our father Abraham was at the division [of languages] 48 years old. ...

דרוש אור החיים, ר' ישראל ליפזיץ (חזק"פ תר"ב)
 דאמרי' בב"ר. ויהי ערב ויהי בוקר [דק' וכי מאחר שלא היה עדיין שמש בעולם, ערב ובוקר מניין] א"ר אבהו מכאן שהי' סדר זמנים קודם לזה וכו', מלמד שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן, בונה עולמות ומחריבן ואמר דין הניין לי ודין לא הניין לי: [ראה ב"ר ט:א] ...
 מכל האמור נראה ברור שכל מה שמסרו לנו המקובלים זה כמו מאות שנים, שכבר היה עולם פ"א ושוב נחרב וחזר ונתקומם זה ארבע פעמים, ושככל פעם העולם התגלה בשלימות יתירה יותר מבתחלה, הכל התברר עכשיו בזמנינו באמת וצדק.

Rabbi Israel Lifschitz (1782-1860, Dessau and Danzig), Or HaChaim (1845; based on a sermon of 1842)

Quoted in "Jurassic Judaism," at the website of Ohr Somayach, https://ohr.edu/ask_db/ask_main.php/238/Q1/, visited 7/2017). See also the discussion of Aryeh Kaplan in his Immortality, Resurrection, and the Age of the Universe: A Kabbalistic View, 1993.)

...As regards the past, Rabbi Abahu states at the beginning of Bereishet Rabbah that the words "and it was evening, and it was morning" (in the apparent absence of the sun) indicate that "there was a series of epochs before then; **the Holy One created worlds and destroyed them**, approving some and not others." (Compare Bereishit Rabbah 9:1.). The Kabbalists expanded upon this statement and revealed that this process is repeated seven times, each Shemita achieving greater perfection than the last... They also tell us that we are now in the midst of the fourth of these great cycles of perfection...

We are enabled to appreciate to the full the wonderful accuracy of our Holy Torah when we see that this secret doctrine, handed down by word of mouth for so long, and revealed to us by the Sages of the Kabbalah many centuries ago, has been borne out in the clearest possible way by the science of our generation. The questing spirit of man, probing and delving into the recesses of the earth, in the Pyrenees, the Carpathians, the Rocky Mountains in America, and the Himalayas, has found them to be formed of mighty layers of rock lying upon one another in amazing and chaotic formations, explicable only in terms of revolutionary transformations of the earth's surface... Furthermore, they found in

Siberia in 1807, under the eternal ice of those regions, a monstrous type of elephant, some three or four times larger than those found today... Similarly, fossilized remains of sea creatures have been found within the recesses of the highest mountains, and scientists have calculated that of every 78 species found in the earth, 48 are species that are **no longer found in our present epoch.** ... From all this, we can see that **all that the Kabbalists have told us for so many years about the repeated destruction and renewal of the earth has found clear confirmation in our time.**

A Small World: Mishkan, Mikdash & Synagogue

ישעיהו ס"ו:א' פה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כִּסֵּאִי וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי אֵי-יָהּ בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ-לִי וְאֵי-יָהּ מְקוֹם מְנוּחָתִי:

Isaiah 66:1 Thus said the LORD: The heaven is My throne And the earth is My **footstool**: Where could you build a house for Me, What place could serve as My abode?

איכה ב':א' איכה יַעֲיֵב בָּאֶפֶסוֹ ה' אֶת-בֵּית-צִיּוֹן הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאָרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא-זָכַר הַדָּם-רַגְלָיו בְּיוֹם אָפֶסוֹ: (ס)

Lamentations 2:1 Alas! The Lord in His wrath Has shamed Fair Zion, Has cast down from heaven to earth The majesty of Israel. He did not remember His **Footstool** On His day of wrath.

שמות רבה ל"ה:ו' דָּבַר אַחַר, וְעָשִׂיתָ אֶת הַקֶּרְשִׁים לְמִשְׁכַּן, אָמַר רַבִּי אֲבִין... כִּן אָמַר הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשְׁכָּה, (שמות כה, מ): וּרְאֵה וְעֲשֵׂה, אָמַר לְפָנָיו רַבּוֹן הָעוֹלָם אֱלֹהֵי אֲנִי שְׂאֲנִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּאֵלוֹ, אָמַר לוֹ (שמות כה, מ): כִּתְבֵנִיתֶם, בְּתַכְלֵת וּבְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי, וּכְשֵׁם שְׂאֲתָה רוּאָה לְמַעַלָּה כִּן עֲשֵׂה לְמִטָּה, שְׂנַאֲמַר (שמות כו, טו): עֲצֵי נֹשֵׂיִם עֹמְדִים, כְּנִתּוֹן בְּאִיסְטְרִטְיָא שְׁל מַעַלָּה, וְאִם תַּעֲשֶׂה כְּאֹתָהּ שְׁל מַעַלָּה לְמִטָּה, אֲנִי מְנִיחַ סְנַקְלִיטִין שְׁל מַעַלָּה וּמְשַׁרְהָ שְׁכִינָתִי בִּינְיָכֶם לְמִטָּה, מַה לְמַעַלָּן (ישעיה ו, ב): שְׂרָפִים עֹמְדִים, אִף לְמִטָּה עֲצֵי נֹשֵׂיִם עֹמְדִים, מַה לְמַעַלָּה כּוֹכְבִים, אִף לְמִטָּן כּוֹ. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא בַר אֲבָא, מְלַמֵּד שְׁהִיו קְרִסֵי זָהָב נְרָאִין בְּמִשְׁכַּן כּוֹכְבִים הַנְּרָאִים בְּרַקִּיעַ.

Shemot Rabbah 35:6 Another word: "You shall make the planks for the Tabernacle..." (Exodus 26:15). Said R. Avin: ... Thus said the Holy One, blessed be He, to Moses, "See and make" (Exodus 25:40). [Moses] said to him, "Sovereign of the world, am I God that I can make these?" He said, "according to their pattern" (Exodus 25:40), with blue and purple and crimson. **Just as you see above, so make below**, as it is said, "[You shall make the planks for the Tabernacle of] acacia wood, standing" (Exodus 26:15), as set in the forces above. If you will make a copy of what is above below, I will leave the Council above and make my presence among you below. Just as above "Seraphs stood..." (Isaiah

6:2), so below "acacia wood, standing"(Ex. 26:15). Just as above, stars, so below. Said R. Hiyya bar Abba, this teaches that **the golden clasps visible in the Tabernacle were like the stars visible in the firmament.** (Transl. D. R.)

Cherubim

שמות כ"ו:א' וְאֶת־הַמְּשָׁכָן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת שֵׁשׁ מְשֻׁזָּר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתֹלַעַת שָׁנִי כְּרֻבִים מַעֲשֶׂה חֹשֶׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם:

Exodus 26:1 As for the Tabernacle, make it of ten strips of cloth; make these of fine twisted linen, of blue, purple, and crimson yarns, with a design of **cherubim** worked into them.

רש"י על שמות כ"ו:א'ג' (ג) כרובים מעשה חשב. כרובים היו מצירין בהם באריגתן...פרצוף אחד מכאן ופרצוף אחד מכאן – ארי מצד זה ונשר מצד זה – כמו שאורגין חגורות של משי שקורין בלעז פיישי"שא:

Rashi on Exodus 26:1:3 (3) WITH CHERUBIM, THE WORK OF AN ARTIST — **Cherubim** were figured on them (on the curtains) in the process of weaving them, not afterwards by embroidery ... **a lion on one side and an eagle on the other side**, just as the silken girdles are woven which are called in old French faisee (Yoma 72b, Jerusalem Talmud Shekalim 8:4 = 32b).

שמות כ"ו:ל"א וְעָשִׂיתָ פָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר מַעֲשֶׂה חֹשֶׁב יַעֲשֶׂה אֹתָהּ כְּרֻבִים:

Exodus 26:31 You shall make a curtain of blue, purple, and crimson yarns, and fine twisted linen; it shall have a design of **cherubim** worked into it.

מלכים א' כ"ח-כ"ט (כח) וְזֶה מַעֲשֶׂה הַמְּכוּנָה מְסֻגֶּלֶת לָהֶם וּמְסֻגֶּלֶת בֵּין הַשְּׁלֵבִים: (כט) וְעַל־הַמְּסֻגְרוֹת אֲשֶׁר | בֵּין הַשְּׁלֵבִים | אַרְיֹת | בָּקָר וְכְרוּבִים וְעַל־הַשְּׁלֵבִים כֵּן מִמַּעַל וּמִתַּחַת לְאַרְיֹת וְלַבָּקָר לִיּוֹת מַעֲשֶׂה מוֹרֵד:

I Kings 7:28-29 (28) The structure of the laver stands was as follows: They had insets, and there were insets within the frames; (29) and on the insets within the frames were **lions, oxen, and cherubim**. Above the frames was a stand; and both above and below the lions and the oxen were spirals of hammered metal.

יחזקאל א' ה'-כ"ו (ה) וּמִתּוֹכָהּ דְמוֹת אַרְבַּע תְּיֹת וְזֶה מְרֻאֵיהֶן דְמוֹת אָדָם לְהִנָּה: (ו) וְאַרְבַּעַת פָּנִים לְאַחַת וְאַרְבַּע פָּנִים לְאַחַת לָהֶם: ...
(ז) וְדְמוֹת פָּנֵיהֶם פָּנֵי אָדָם וּפָנֵי אַרְיָה אֶל־הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפָנֵי־שׂוֹר מִהַשְּׂמֹאֵל לְאַרְבַּעַתָּן וּפָנֵי־נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן: ...
(כב) וְדְמוֹת עַל־רֹאשֵׁי הַחִיָּה רְקִיעַ פָּעִין הַקָּרַח הַנּוֹרָא נְטוּי עַל־רֹאשֵׁיהֶם מְלֻמָּעֵלָה: ...
(כו) וּמִמַּעַל לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשֵׁם כְּמִרְאֵה אַבְּוֹסְפִיר דְמוֹת כֶּסֶא וְעַל דְמוֹת הַכֶּסֶא דְמוֹת כְּמִרְאֵה

אָדָם עָלְיוּ מִלְמַעְלָה:

Ezekiel 1:5-26 (5) In the center of it were also the figures of **four creatures**. And this was their appearance: They had the figures of human beings. (6) However, each had four faces, and each of them had four **wings**; ... (10) Each of them had a **human face** [at the front]; each of the four had the **face of a lion** on the right; each of the four had the **face of an ox** on the left; and each of the four had the **face of an eagle** [at the back]. ... (22) Above the heads of the creatures was a form: an **expanse**, with an awe-inspiring gleam as of crystal, was spread out above their heads.... (26) Above the expanse over their heads was the semblance of a **throne**, in appearance like sapphire; and on top, upon this semblance of a throne, there was the **semblance of a human form**.

יִחְזַקְאֵל יְיָ-יִי"ד (א) וְאָרְאָה וְהִנֵּה אֶל-הַרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל-רֹאשׁ הַכְּרֻבִים כְּאֶבֶן סַפִּיר כְּמֵרְאָה דְמוּת כֶּסֶף נֹרְאָה עֲלֵיהֶם: ... (י"ד) וְאֶרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָד פָּנֵי הָאֶחָד פָּנֵי הַכֶּרֶב וּבַּפְּנֵי הַשְּׁנַי פָּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פָּנֵי אֲרִיָּה וְהָרְבִיעִי פָּנֵי-נֶשֶׁךְ:

Ezekiel 10:1-14 (1) I looked, and on the expanse over the heads of **the cherubs**, there was something like a sapphire stone; an appearance resembling a throne could be seen over them. (14) Each one had four faces: One was a **cherub's face**, the second a **human face**, the third a **lion's face**, and the fourth an **eagle's face**.

תְּהִלִּים יְיָ:יִי"א (י"א) וַיִּרְכַּב עַל-כְּרוּב וַיַּעֲרֵף וַיֵּדָא עַל-כַּנְפֵי-רוּחַ:

Psalms 18:11 (11) He mounted a **cherub** and flew, gliding on the wings of the wind.

דְּבָרֵי הַיָּמִים א כ"ח:י"ח (יח) וּלְמִזְבֵּחַ הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק בַּמִּשְׁקָל וּלְתַבְנִית הַמְּרֻכָּבָה הַכְּרֻבִים זָהָב לְפָרָשִׁים וְסֻכְכִים עַל-אֲרוֹן בְּרִית-ה'

I Chronicles 28:18 (18) the weight of refined gold for the incense altar and the gold for the figure of the **chariot**—the **cherubs**—those with outspread wings screening the **Ark** of the Covenant of the LORD.

Columns

מְלָכִים א ז':כ"א (כא) וַיִּקֶּם אֶת-הָעַמֻּדִים לְאֵלֶם הַהֵיכָל וַיִּקֶּם אֶת-הָעַמֻּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ לְכִין וַיִּקֶּם אֶת-הָעַמֻּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ בּוֹאז:

I Kings 7:21 (21) He set up the columns at the portico of the Great Hall; he set up one column on the right and named it Jachin, and he set up the other column on the left and named it Boaz.

Source Sheet created on Sefaria by David Rosenberg